

KONDYLOOMA (visvasyyliä), potilasohje

- Kondylooman aiheuttaa ihmisen papilloomavirus (HPV), jota on montaa eri tyyppiä.
- Noin 80 prosenttia ihmisistä saa elämänsä aikana HPV-tartunnan, mutta valtaosalla sen aiheuttama infektio paranee oman immuunipuolustuksen avulla ilman hoitoa parin vuoden sisällä. HPV-tartunta on yleisin nuorilla aikuisilla.
- Kondylooman itämisaika tartunnasta oireisiin vaihtelee kuukausista vuosiin. Tartunnan tarkkaa ajankohtaa on mahdoton selvittää.
- Mitä useampi seksikumppani on ollut, sitä suurempi riski on saada kondylooma.

Tartunnan ehkäisy

- Kondomi ja suuseksisuoja suojaa tartunnalta osittain, niiden antama suoja ei kuitenkaan ole täydellinen. Kondomin ja suuseksisuojan käyttö suojelee kuitenkin myös muilta seksiteitse tarttuvilta taudeilta.
- Tällä hetkellä lasten ja nuorten rokotusohjelmassa oleva rokote (Cervarix®) antaa hyvän suojan kohdunkaulan syöpää ja sen esiasteita vastaan, mutta se ei suojaa syylämäisiltä kondyloomilta. Apteekista reseptillä saatava rokote (Gardasil 9®) antaa hyvän suojan myös syylämäisiä kondyloomia vastaan. Rokotteet suojaavat myös HPV:n aiheuttamilta emättimen ja ulkosynnyttymien syövilä ja ehkäisevät todennäköisesti myös peräaukon, peniksen sekä pään- ja kaulanalueen HPV-syntyisiä syöpiä.
 - Kumpikaan rokote ei ole terapeuttiivinen eli ei paranna kondyloomia tai HPV-tartuntaa.

Kondylooma tarttuu

- sukuelinten tai genitaalialueiden suorassa limakalvo- tai ihokontaktissa sekä seksissä käsien välityksellä
- emätin- ja anaaliseksiissä
- suuseksissä

Ihon ja limakalvon muu samanaikainen tulehdus tai rikkoumat lisäävät tartuntariskiä.

Oireet

- HPV-infektio on lähes aina täysin oireeton.
- Matalan riskin virustyyppit voivat aiheuttaa paljaalla silmällä nähtäviä ihonvärisiä kukkakaalimaisia tai syylämäisiä kondyloomia eli visvasyyliä
 - ulkosynnyttimien alueella
 - esinahan alla, peniksen varressa
 - virtsaputken suulla
 - peräaukon ympärillä

- Vaikka näkyvät kondyloomat voivat aiheuttaa kosmeettista haittaa, ovat ne kuitenkin terveydellisessä mielessä harmittomia.
- Kohdunkaulakanavan papillomavirustartunta ja solumuutokset ovat tavallisimmin oireettomia. Korkean riskin virustyyppit voivat pitkittyneessä infektiossa aiheuttaa syövän esiasteen ja näin luoda pohjan syövän syntymiselle.

Tutkimus ja hoito

- Näkyvä kondylooma todetaan tyypillisten iho- ja limakalvomuutosten perusteella. Lääkäri voi tarvittaessa ottaa koepalan.
- Näkyviä kondyloomamuutoksia voidaan hoitaa, jos ne eivät häviä itsestään.
- Syylläisiä kondyloomia voidaan hoitaa kotona itse paikallishoidoilla.
 - Lääkäri määrää reseptillä voiteen tai penslausliuoksen, ja saat terveysasemalta tarkat hoito-ohjeet.
- Kondyloomia hoidetaan myös erikoissairaanhoidon sukupuolitautilien poliklinikan vastaanotolla jäädyttämällä ja laserilla. Terveysaseman lääkäri tekee lähetteen tai voit olla itse yhteydessä HUSin sukupuolitautilien poliklinikalle arkisin klo 8-10, p. 09 471 86 220 (linkki HUSin nettisivulle: <https://www.hus.fi/potilaalle/sairaalat-ja-toimipisteet/iho-ja-allergiasairaala/sukupuolitautilien-poliklinikka-iho-ja>)
- Pitkittänyt HPV-tartunta voi aiheuttaa kohdunkaulaan solumuutoksia, jotka voidaan todeta irtosolunäytteessä (papakoe).
 - 25-65 -vuotiaat naiset saavat Helsingissä kutsun kohdunkaulansyövän seulontatutkimukseen viiden vuoden välein. Alle 30-vuotiaille tehdään papakoe ja sitä vanhemmille papilloomavirustesti. Joissakin kunnissa seulontatutkimukset tehdään 30-65 -vuotiaille naisille. Seulonnan tarkoitus on todeta kohdunkaulaosan syöpäriski jo varhaisessa vaiheessa.
- Toistaiseksi ei ole olemassa laboratoriotestiä, jolla voitaisiin saada selville, onko oireettomalla henkilöllä HPV-tartunta peräaukon, ulkoisten sukuelinten tai nielun alueella.
- Miesten HPV-tartuntoja ei seulota, joten kumppanin HPV-positiivisuus ei ole aihe oireettomalle miehelle hakeutua tutkimuksiin.
- Vakituksessa suhteessa kondomin käytön ei ole todettu nopeuttavan paranemista.
- Tilapäisten seksikumppanien kanssa kondomia ja suuseksisuoja on syytä käyttää taudin leviämisen ehkäisemiseksi. Kondomin/suuseksisuojan antama suoja ei kuitenkaan ole täydellinen.